PAKOLAISNEUVONTA

Eduskunnan hallintovaliokunnalle 25.11.2024

Asia: HE192/2024 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Pakolaisneuvonta ry:n lausunto

Pakolaisneuvonta kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi.

Hallituksen esityksen tavoitteena on toteuttaa viime kevään kehysriihessä ja vielä niiden lisäksi vielä lyhytjänteisemmin kesän budjettiriihessä asetettuja säästötavoitteita.

Ehdotetut toimenpiteet eli valtion kotoutumiseen liittyvien korvausten leikkaaminen kokonaan tai osittain sekä erinäisten "norminpuruksi" kutsutun, asiakirjojen ja yhteistyömuotojen vaatimisesta luopuminen eivät mitenkään edistä maahan muuttaneiden, erityisesti pakolaisina maahan tulleiden, kotoutumista, päinvastoin.

Toimeentulotuesta maksettavien korvausten korvausajan lyhentäminen ei tule nopeuttamaan ihmisten työllistymistä tai vähentämään heidän toimeentulotuen tarvettaan. Julkisen talouden säästöjen toteutumisen edellytyksenä olisi toimeentulotuen varassa elävien työllistyminen, mutta erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien pakolaisten, esimerkiksi traumatisoituneiden, vammautuneiden tai luku- ja kirjoitustaidottomien, kotoutuminen ja työllistyminen ei nopeudu palveluita karsimalla**. Koko julkisen talouden näkökulmasta valtion tavoittelemat säästöt siirtyvät käytännössä vain kuluiksi kunnille ja hyvinvointialueille.**

Lakiesityksessä on esitetty poistettavaksi erilaisia "normin puruksi" kutsuttuja, tarpeettomina pidettyjä elementtejä. Tällä "norminpurulla" pyritään oikeuttamaan kunnille maksettavien laskennallisten korvausten tason laskeminen. Useimpien elementtien tarpeettomuus on kuitenkin varsin kyseenalaista. Vaikka kotouttamisohjelmaa ei tarvitsisi asiakirjana enää erikseen laatia, käytännössä se on kuitenkin edelleen tehtävä, koska tarvittavat toimet on joka tapauksessa suunniteltava ja niistä on kyettävä viestimään tehokkaasti. Jotta tiedetään, ovatko tehdyt toimenpiteet tehokkaita ja oikeasuuntaisia, niiden toteutumista ja vaikutuksia on joka tapauksessa seurattava, edellyttipä laki sitä tai ei. Samoin yhteistyötä eri tahojen kuten kuntien ja hyvinvointialueiden välillä tarvitaan edelleen niin laajemmassa mitassa kuin monialaisesti erityisesti kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien kotoutujien kohdalla.

Pakolaisneuvontakin on aiemmissa lausunnoissaan tuonut esille, että jo aiemmin tehdyt **muutokset kuten kotoutumisajan lyhentäminen eivät "tehosta" kotoutumista mitenkään, vaan palveluiden heikentäminen pikemminkin hidastaa ja vaikeuttaa ihmisten kotoutumista**. Korvausajan lyhentämisellä voi pahimmillaan olla samanlainen vaikutus, kun kuntien rahoitustilanteen heikkeneminen vaikuttaa laajasti kaikkien kuntalaisten palveluihin, erityisesti kuitenkin kotoutumisessaan tukea eniten tarvitseviin.

Pia Lindfors
Toiminnanjohtaja
Pakolaisneuvonta ry

Pakolaisneuvonta ry
Pasilanraitio 9
00240 Helsinki
Puh (09) 2313 9300
Faksi (09) 2313 9310
pan@pakolaisneuvonta.fi